

Poljaki v pruski Nemčiji.

V poslednje dni je bila v pruskem deželnem zboru razprava tudi o težnjah preprostih množic poljskega naroda. Poljski poslanci so se pritoževali, da se poljski otroci nemčijo po osnovnih šolah, da nimajo prilike, niti krščanskega nauka učiti se na poljskem jeziku. Da, pruska vlada seza takó daleč, da nedopušča niti redovnic poljskega rodu po bolnišnicah. To da je proti mednarodnim pogodbam, katere vežejo tudi Prusijo, da štiti poljsko narodnost, poleg tega, da ustavni zakoni zaukazujejo poučevanje v materinščini. Naučni minister Bosse je jednake pritožbe zavračal strastno in s šovinizmom, ki ni nič manjši od madjarskega. On hoče z vso silo delovati nato, da po učiteljskih, namenjenih poljskemu narodu, se ne vzgoje nacionalnopoljski učitelji, temveč samo taki, ki govoré tudi po poljski. Poljakom on ne priznava jednakopravnosti v bogačastju in pouku. Raduje se, da v Zapadni Pruski in pa pruski Sileziji poljski otroci ne potrebujejo več krščanskega nauka v materinščini, in tako mora postati povsod med pruskimi Poljaki. Poljaki da so fanatiki, in tak fanatizem je treba zaprečiti, tudi če se kaže v obleki redovnic. Poljaki so državi opasni, ker jim dohaja pomoč po poljski agitaciji iz Galicije. — Na ta odgovor se je ministru zahvalil poslanec pl. Zedlitz-Neukirch, rekši, da mehkoča nasproti Poljakom bila bi neumestna; pruska država je dolžna gledati, da Poljaki ne zavzamejo v njej mesta posebne narodnosti.

Tako mišljenje je hudo, in gorje narodu, ki živi v oblasti nadsile s takimi nazori o drugih narodih in njih odlomkih, ki so le v neznatni manjšini dotične države. Pomilovati je treba usodo takih narodov, naj si pripadajo drugače kateremu koli plemenu. Nobeno ariško evropsko pleme ne razume bolje takega položaja, nego slovanstvo, kolikor je razvrščeno na male narodnosti, in se posebno kolikor živé te pod gospodstvom privilegovanih narodov Avstro-Ogerske. Poljski narod seka Slovanom v skupnosti uže stoletja hude, prebude, tu in tam smrtne rane, in vendar smo dolžni trditi, da je le nesrečen ta narod, nesrečen radi tega, ker ima do današnjega dne popačeno, bezsrčno vodstvo v skupnosti poljskega plemstva. Usoda poljskega naroda bila bi vse druga, in s tem tudi položenje tistih Slovanov, ki živé ali v poljskem sosedstvu ali pa v zavisnosti od poljskega vpliva, ako bi bil mogel ta poljski narod sam postaviti si vodstvo iz svoje srede; kajti poljsko plemstvo, kakor je naglašal tudi Bismarek, ne more biti tiste krvi in nikakor ne istega značaja, kakor sam poljski narod v svojih najširših množicah.

S stališča človeštva in slovanskih plemen posebe je treba pomilovati poljski narod, a kar se dostaje pruskim Poljakom, je njih sedanja usoda zajedno velika ironija. Ti Poljaki so vendar le majhen odlomek pruske velevlasti in še neznatni oddelek v pogledu na skupno, združeno Velikonemčijo. Taka država bi bila dolžna imeti toliko zavesti o svoji moči, da bi se njeni državniki nikdar ne spozabili do takih izjav in še manj do take narodnostne nestrpnosti, kakor je to v novo storil pruski naučni minister Bosse. Niti tedaj, ko bi se vsi Poljaki združili za skupno agitacijo, obrneno naravnost proti Velikonemčiji, bi dalekogledni in le količkaj prostodušni državniki ne mogli videti v tem opasnosti za protestantsko-nemško velevlast. Taka monarhija, ki šteje okolo 50 milijonov duš, ima pač kulturne in materijalne sile dovolj, da jej kultura in sila odlomka tujega naroda ne more škodovati. Raznarodovanje takega oddelka s par milijoni duš je pa še bolj malenkostno v pogledu na dejstvo, da spada Velikonemčija na vse strani, se posebno pa duševno, med najmogočnejše države, in se sami Nemci smatrajo prvim kulturnim narodom na površju naše zemlje. Gledé nato je bil tudi Bismarek malenkosten, ki je prvi začel sistematično tujčiti in naravnost iztrebljati narodnost pruskim Poljakom. On je dosegel 100 milijonov marek za pokupovanje poljske zemlje na Poznanjskem, in teh milijonov je uže izdaten del dosegel cilj, ki ga je imel Bismarek pred očmi.

Pruski Poljaki niso zaslužili take usode; kajti oni so storili po svojem plemstvu specijalno pruski politiki velikanske usluge. Oni so še v zadnja leta glasovali za vojaške predloge, katere ne bi bile prodrle bez pomoči poljskega plemstva, in znano je, v kaki milosti so bili dotični plemiči vsaj zahipno celó pri cesarju Viljemu II. Z uslugami nasproti politiki pruske vlade so si nakopali Poljaki sovražstvo pri velikonemških strankah in s tem pri skupni narodnosti Velikonemcev. Zadelo jih je tu analogno čustvovanje, kakoršno gojé ravno v sedanji moment cislitavski Nemci našega cesarstva. Tudi v Avstriji žanjejo Poljaki le nehvaležnost ravno pri Nemcih za velikanske usluge, da se je vstvaril in da se vzdržuje znani protislovanski sistem zunanje in notranje politike. Pruska in sedanja ž njo združena velikonemška politika pa je za vsak slučaj računila na pomoč, bolje rečeno, na izbornost sredstvo poljskega plemstva in poljskega naroda, kedar bi se bilo treba vojskovati proti Rusiji, in ko bi Velikonemčija kedar koli prišla v navskrižja z Rusijo, začela bi se zopet dobrikati Poljakom. Poljaki pruski kažejo nekako na politiško vreme, kakoršno se kaže na obnebu nemške in ruske velevlasti, in če postopa pruska vlada bezozirno

proti Poljakom, kaže to ne le na notranjo moč Velikonemčije, temveč tudi na kolikor toliko prijazne odnošaje med obema tema velikima sosedkama. Tu je zopet analogija gledé na avstrijske Poljake. Nesporazumljenje med Rusijo in Avstro-Ogersko se posebno gledé na balkansko politiko stavlja avstrijske Poljake a priori v ugodno položenje, in ako so ti Poljaki dosegli sedaj vrlunec svojega vpliva v naši monarhiji, treba je devati to na račun ne samo notranjega, specijalno duvalistiškega razmerja, temveč tudi na odnošaje zunanje politike, zlasti med Avstro-Ogersko in Rusijo.

Seveda je pošteval Bismarek, in mislijo jednako ž njim tudi njegovi nasledniki, da ponemčeni Poljaki so za zunanjo politiko še ugodniše sredstvo, nego pa v položenu slovanske, dasi poljske narodne zunanosti. Zato se je Bismarek odločil za popolno ponemčenje pruskih Poljakov, da bi imel na vstočni meji zgolj nemško naseljenje. V Avstro-Ogerski pa vlade same ne mislijo na potujčenje Poljakov, ker so tukaj veče zapreke; nemški nacionalci pa sprejemljejo v svoj program za sedaj sicer le potujčenje Čehoslovanov, Slovencev in v obče slovanskih dežel, ki so nekdanj pripadale nemškemu Bundu; v nadaljnji bodočnosti pa obseza njih program tudi gališke Poljake.

V obče bi ne bili Nemci toliko vneti za bukovinsko nemško vseučilišče, ko bi ne računili na konečno germanizovanje od vstoka in zapada, torej galiških in bukovinskih Slovanov. Take namere pospešuje sedanja stalna politika plemstva avstrijskih Poljakov, katera omogočuje vzdrževanje duvalizma, protislovanske večine v cisilavskem centralnem parlamentu in sedanje zunanje politike.

Zato je nestrpnost pruskih državnikov toliko nehvaležna proti pruskim in tudi proti avstrijskim Poljakom, ko obsojajo dejstveno ali samo namišljeno agitacijo galiških Poljakov. Ti Poljaki hodijo v soglasju in vsopredno s tirom velikonemške politike, in sami Madjari bi ne mogli toliko pripravljati tal za pangermansko politiko, ko bi jo Poljaki zasuknili drugače, recimo, ugodno slovanskim narodnostim naše monarhije.

Ko bi mogli Slovani le trohico računati na poboljšanje plemstva avstrijskih Poljakov, radovali bi se celó, da pruska politika nestrpno postopa proti poznanskim Poljakom; kajti mogli bi tedaj nadejati se, da se temu stoletja zaslepljenemu plemstvu odprejo oči vsaj še v 11. uri, da bi izprevidelo, kako stremljenje je zavladovalo v pruskih državnikih, in kako plačilo imajo Poljaki zato, da pospešujejo nemško kulturo in politiko v našem cesarstvu. Badenijev program bi tudi ne povzdigoval tiste nemške kulture v toliki meri, ko bi pošteval postopanje pruske politike nasproti pruskim Poljakom.

In kdo, poučen po stoletni skupni poljski historiji, more trditi, da se poboljšajo pruski Poljaki? Kdo more zagotavljati, da Poljaki ne bodo zopet poljubljali tistih rok pruskih državnikov, katere jih sedaj tepejo? Ti državnik izjavljajo, da, če se pokaže pruskim Poljakom prst, hočejo imeti celo roko; mi pa trdimo, da velja to tudi nasprotno, namreč, da pruski Poljaki bodo za jeden podani prst v novo izdajali Slovanstvo in stopali v službo pangermanske politike, kedar se bode zdelo to potebno — pruskim državnikom!

Poljsko plemstvo, naj si bode kjer koli, priučilo se je preveč barantati in narodne najsvetejše interese prodajati za svoje stanovske interese, da bi mogli pričakovati boljšega v bodočnosti.

No tudi latinizatorji raznih slovanskih narodov se gledé na Poljake ne poboljšajo, kljubu temu, da je Leon XIII. bolje, nego kak njegovih prednikov po dejstvih pravilno označil poljsko politikovanje. Ti latinizatorji slovanske krvi se tudi gledé na prusko politiko nasproti Poljakom ničesar ne poučé; protestantsko Prusijo in njeno Velikonemčijo puščajo na miru, naj počenja kar hoče s svojimi Poljaki. Saj pruski minister Bosse ni žugal, da bi poljski otroci ostali bez krščanskega pouka; on se protivi le temu poučevanju v poljski materinščini, no, in to je za politiški razum latinizatorjev dovolj! Za latinizatorje bila bi uže prevelika zadača, pomisliti, da ponemčeni Poljaki utegnejo stokrat laže prestopiti k protestantizmu, nego ko bi ostali kot katoliški Poljaki. No, pa saj slovanskim pristašem latinizatorstva je protestantizem zajedno stokrat ljubši, nego pravoslavlje, o opasnosti katerega ne morejo dovolj propovedovati svojim poslušnikom. Latinizatorji ostajajo modrejši, nego Leon XIII., kateri je vsemu svetu naglašal dejstvo, da v bistvu ni razlike med pravoslavljem in katolicizmom, ko gre najbolj le za priznanje rimskega primata.

Koliko stotisočkrat so latinizatorji naglašali, kakó se tujčijo ruski Poljaki! Gospoda zaslepljena in zajedno sebična pa ni nikdar dokazala, da se v Rusiji, poljski otroci uče katekizem na ruskem jeziku. Ruski državnik niso bili nikdar takó malodušni, kakor pruski minister Bosse, ki se veseli, da v Zapadni Prusiji in pruski Sileziji so poljski otroci v šoli potujčeni uže v toliki meri, da uže morejo in morajo jemati v roke izključno nemški katekizem. V Rusiji prelagajo celó divjim plemenom vse sveto pismo na njih jezike, ker vedó, da takó se širi krščanska kultura najvspešneje, in si takó državnik in država pridobivajo ljubezen tujih narodov. Ruski državnik ne pokupujejo poljskih zemelj, temveč skrbé, da se poljske množice pospenjajo gmotno in duševno na stari zemlji. A latinizatorji s poljskim plemstvom naše države dosledno prezirajo taka dejstva, prvi radi sovražtva proti pravoslavlju, drugo iz politiških vzrokov.

Največa sreča bi bila za poljske množice, da bi se mogle otresti svojega plemstva ter na svojo roko povzdigniti se. Jedino takó bi se mogla pretrgati protislovanska politika poljskega naroda, in niti pruski državnik bi potem ne mogli več kazati na agitacije iz Galicije ter s to pretvezo nadaljevati nemčenje poljskih množic. Zato je treba želeti, da bi se oživljale poljske mase, ker le one bi zagvozile tisti tir politike poljskega plemstva, ki vodi k pogubljenju poljskega naroda nazdolej in v tem veče oškodovanje drugih slovanskih narodnostij. Naj bi sedanja pruska politika proti Poljakom ne ostala bez koristi za Slovanstvo!

K državnozborski volitvi na Kranjskem.

Ko je oglašil g. kurat Anton Koblar svojo kandidaturo za državni zbor, tedaj smo trdno pričakovali, da i latinizatorska stranka pritrdi njegovi kandidaturi, in da bodeti obe stranki jedenkrat složno postopali, ali pa da klerikalci vsaj ne postavijo protikandidata, temveč se vzdržé volitve. Toda računali smo na poštenost klerikalne stranke, katere ista nima niti trohice. Klerikalci so šli v boj proti svojemu stanovskemu drugu Koblarju in s tem jasno pokazali, da se ne bojujejo za katolicianstvo in vero, temveč za gospodstvo svojih politišnih magnatov, v prvi vrsti za politišno vodstvo škofa Missie.

Kdor se ne klanja brezuslovno njih umenju, kdor ne podvrže svojega prepričanja klerikalnim matadorjem, kdor ne podpiše katol. resolucij, kdor ne žrtvuje v vsaki stvari svojega mišljenja nezmotljivim gospodom v škofiji, ta je od njih zavržen, in naj si bode tudi najbolji katolik. Tedaj ne poprašujejo izvestni gospodje po tolikrat poudarjanem katoličanstvu, ne brigajo se za vero, katero porabljajo ob vsaki priliki za meč in ščit proti radikalcem. Njih parola je: trobi v naš (seveda škofov) politični rog, in naš si, za vero te ne vprašamo!

Da je to istina, dokazali so ob zadnji državnozborni volitvi. Nastopili so proti katoliškemu duhovniku in si izvolili posvetnjaka. Kdor ne pozna naših famoznih razmer, misliti si bo moral, kakor je umestno in zafrkljivo opomnila vrla „Edinost“, da so na Kranjskem „Narobe svet“ prenesli iz Sokolove maškarade v politiko. Radikalni kandidat — duhovnik, klerikalni pa — posvetnjak; res, patent si lahko vzamemo na svoje razmere!

Sedaj pa vprašamo kranjske klerikalce na čelu jim gg. Kluna, Povšeta etc. Za kaj niste podpirali Koblarjeve kandidature? Kaj ste imeli proti njegovemu programu, programu katoliškega duhovnika? Ali vam ni dovolj dober katolik? — Odgovorimo vam sami: Koblar je mož, ki ne klečeplazi okolo klerikalnih političnih papežev in si dovoljuje imeti večasih tudi drugo mnenje in druge misli kakor prevzvišeni knez in škof dr. Missia, oni škof, ki klasifikuje svoje duhovnike po političnem mišljenju in agitacijskih zmožnostih, ne pa po vestuosti v spolnjevanju stanovskih dolžnostij. Zato se vam je zameril Koblar in pal pri vas v nemilost. In vi ste bili toli podli, da ste mu napovedali zato boj, samo da pokažete svojo avtoriteto.

Izvolili pa ste si moža, o katerem ste vedeli, in ki je sam prepričan, da ni zmožen zastopati svojih volilcev v državnem zboru. Seveda, hoteli ste imeti jednega mameleka več v svoji sredi, ki bi molčal in kimal, kakor bi mu taktiral politični dirigent Klun. Gospoda, takih poslancev imamo uže dovolj in jih ne potrebujemo več. Saj uže sedaj obuja pravo senzacijo, če se oglasi kak slovenski poslanec k besedi, in govorniki med njimi so pravcate bele vrane.

Z veseljem pozdravljamo torej izvolitev gosp. kurata Koblarja, ker se nadajamo, da bo on neustrašeno, brezobzirno in nesebično zastopal naša narodna prava. Nadejamo se, da smo dobili v Koblarju drugega Spinčiča, ki ne bo uganjal znane „hofratske“ politike, temveč trdno ostajal pri svojih zahtevah, negledé na levo ne na desno.

Vi, gospod kanonice Klun, pa si lahko zapišete za ušesa, da Vam tam, kjer voli zaveden narod svojega zastopnika, ne morejo pomagati niti ministri, okolo katerih se radi sukate v vsaki stiski!

Zaupojoč vrlému novemu poslancu, pričakujemo od njega vspešnega delovanja in mu kličemo: Pogum in sreča junaška!

Na Štajerskem, koncem februarja 1896.

Iz državnega zbora.

Debata o volilni reformi v državnem zboru. — Posl. dr. Brzorad. Predloga volilne preosnove ne zadošča v nobenem pogledu opravičenim terjatvam. Ako so jej nekatere stranke prijazne, je temu vzrok ta, da sedanja preosnova še mnogo bolj čuva privilegije privilegovanih volilcev, nego je to storila koalicijska preosnova. Parlament, voljen na

podstavi te preosnove, bo isto tako malo reprezentoval večino prebivalstva, kakor sedanji. Samo jedna krivica, in tudi ta samo deloma, je poravnana; še vedno se izključuje več stotisoč pridnih državljanov od volilnega prava. 5 milijonov volilcev daje 72 poslancev; 5 tisoč veleposestnikov pa obdrži si svojih 85 poslancev; stara krivica torej obstaja, in sicer v tem, da ima 63 veleposestnikov isto volilno pravo kakor 2918 meščanov, kakor 10.592 kmečkih volilcev in kakor 74.000 volilcev nove kurije. — S tem, da se uvede nova kurija, naj sankcijonujemo in priznamo ono Schmerlingovo volilno geometrijo, katero smo toliko let pobijali po pravici. Krivična razdelitev volilnih okrajev v narodnostnem oziru je pridržana; volilni okraji so tako veliki, da ni možna dotika poslanca z volilci. Nekaterim strankam ni toliko za uvedenje novega volilnega reda, kolikor za okoščenje sedanjega volilnega cenzusa. Proti temu pa boče njegova stranka z vsemi silami in vsemi zakonitimi sredstvi, zahtevajoča obče, jednako in direktno volilno pravo.

Posl. grof Falkenhayn. Hoče razjasniti, kaka volilna reforma bi ugajala konservativnemu klubu. Morala bi biti na konservativnem principu. Volitve morale bi se vršiti po stanovih. Direktna volitev je proti temu in bi pospeševala agitatorstvo. Iz političnih in tehničnih razlogov protiviti se moramo direktni volitvi. Volilno pravo naj se zopet vroči deželni zborom. Prebivalstvu se zatrjuje, da je sedanji volilni red krivičen. Vlada torej predlaga nekaj, kar vzdržuje stari red a daje množici prebivalstva nekaj novih mandatov. Dasi to ne odgovarja njegovi ideji (volitvi po stanovih), vendar je za predlog, ker ne prejudikuje poznejši konservativni preosnovi.

Princ Liechtenstein. Logični zakoni so isto tako močeni, kakor naravni. Povsod je stremljenje od volitev po cenzusu k splošnim, enakim in direktnim volitvam. Ne denar, temveč narava in delo določa vrednost človeka. Kristijanstvo se s tem strinja. Vsi, ki delajo v miru in se bojujejo v vojski, imajo jednako pravo na politična prava. Dokler ni stroge ločitve prebivalstva po stanovih, je obče jednako in direktno volilno pravo najboljšje in naši družbi najprimernejše. Sedanji volilni red imenuje se po krivici zastopstvo interesov. Najvažnejši interesi niso zastopani, oni pa, ki so zastopani, ne v pravem razmerju. Schmerling bil je strankar, plemič in birokrat; in te lastnosti kažejo se v njegovem volilnem redu. Naš parlament ni le zaostal za časovnimi idejami, on je v narodnostnem nasprotju z njimi. Proletarijci nimajo nobenega, mali stanovi le nezadostno zastopstvo, privilegije pa uživajo veleposestvo in trgovske zbornice. — Nova predloga ima mnogo napak, pred vsem to, da izključuje one, ki so v družinskem razmerju, kar je moralno nedovoljeno in socijalno škodljivo. Najpridnejši, najsolidnejši ljudje, katerih življenje je poroštvo za njih društveno mišljenje, so s tem žaljeni in prezirani. — Nadalje je napaka, da se boče teh 72 mandatov najbrže indirektno volilo. Pri takih volitvah ima gospodujoča stranka največ pomočkov, da z vplivom in pritiskom kvari volilne rezultate. Imamo tudi zaostale dežele, v katerih vstvarjajo žendarmi javno mnenje in je vodijo po viših ukazih. Nato moramo misliti, ko smo proti indirektnim volitvam. Nadaljnja nevarnost je za petakarje, katere stremi združena levica, ker so jej nasprotni, potisniti v občo kurijo. Največa neprimernost pa je družitev sedanjega zastopstva interesov z občim volilnim pravom. Vstvari se ponajveč kratek provizorij. Poleg poslanca, katerega je volilo 6 volilcev, sedel bo zastopnik do 300.000 volilcev.

Grof Kuenburg izjavlja, da se je njegova stranka, nemška levica, uže 10. okt. 1893 izrekla za razširjenje

volilnega prava in ni nasprotna predlogi. — Posl. Romančuk vidi v njej le pretvezo za sedanje krivice.

Posl. Steinwender pravi, da uprav nasprotje tega, kar sestaje v sedanjem redu, v tem, kar naj bi bilo, bo povod za nadaljnji razvitek. Odločno pa je proti določitvi censusa z dvetretjinsko večino.

Posl. dr. Stransky je izjavil, da je njegova stranka za obče direktno volilno pravo, in to je največa pravica, največi patrijotizem in najboljša opora vsakemu revolucijskemu gibanju.

Posl. Thurnherr pravi, da kaže načrt podoba avstrijskih zakonov. Vedno dovoljuje se le kapljica, le krparija, a celotnega ne dobimo nikdar. Grof Taaffe predlagal je pravično in na resnično ljudski podstavi zasnovano reformo, a stranke, ki niso ljudske, so jo zavrgele. Kak pomen ima danes census? Indirektni davki presegaajo direktne, zakaj bi bili potem direktni v podstavo pri volilnem pravu? Razun tega mora vsak, ki je v to vsposobljen, služiti v vojaki. Zakaj dobi potem mož, ki je najboljša leta žrtvoval državni službi, le tako malenkostno volilno pravo ali pa sploh niti tega? Taaffe se ni oziral na census, zato vrgla ga je večina zbornice. Odločno pa je proti temu, da bi le dvetretjinska večina smela premeniti določeni census.

Dr. Kronawetter. Pri boju interesov je država vedno na strani onega, ki ima moč, in mogočnejši interesi vladajo nad slabejšimi. Naš volilni red je izraz boja interesov. Poleg zastopstva interesov dobimo splošno kurijo. Kje pa je skupina interesov onih, ki plačujejo pod 5 gl. direkt. davka, in onih, ki sploh ne plačujejo davka? Ako se uže hočejo imeti zastopi interesov, moralo bi se tudi tem določiti posebno zastopstvo. Zakaj se izključujejo posli? Na vsem svetu ni človeka, ki bi bil povsem nezavisen. Zakaj se izključujejo oni, ki so v siromašnicah? Saj oskrb je njih pravo in ne sramota. Kdor uživa kaj od občine, je zato, dokler je mogel delati, moral vplačevati za oskrb drugih. Ako je gr. Falkenhayn povdarjal povratek k Bogu, — ali gleda Bog na imetje? Vrednost človeka pa določa pri grofu Hohenwartu in Falkenhaynu samo to, kar ima v mošnji. Bog pa sodi le po duši, in pred Bogom so vsi ljudje jednaki.

Dr. Ferjančič pravi, da so njegovi somišljeniki za to, da se predloga izroči odseku; ako bi jo vrnil ta nespremenjeno, ne bi je mogli odobriti.

Dr. Lueger. Predloga je revnostno spričevalo, katero min. predsednik daje zbornici, ona pomenja, da večina ni zmožna, da bi tudi v najmanje opustila dosedanjo krivico. Kdor ne dela, naj ne je, in tudi ne voli. — Grof Badeni izprevidel je, da bi izvedba pravičnega volilnega reda pri tej zbornici bila nemožna. Kakor mu je sicer nasprotnik, v tem soglašala ž njim, a tudi on je zbornice vreden. Pred vsem nasprotuje temu, da bi dosedanji volilci se uvrstili v drugi red. Potem treba je zakonitih določeb za svobodo volitev. Dogodki v Galiciji obujajo bojazen, da bo bivši deželni namestnik tudi drugod skušal iste administrativne umetnije. Vsaka občina morala bi biti tudi volišče. Odločno je proti krivici, da posli ne dobé volilnega prava. — Grof Kuenburg rekel je, da levica svoje želje izrazi v odseku. Zakaj ne takoj sedaj? Levica ni za razširjenje volilnega prava, tudi petakarji dobili so jo proti njeni volji. Da je vrgla Taaffejev načrt, združila se je s Hohenwartom. Bog naj se ne vlači vedno v politiko. Ako bi bil Bog voljen v našo zbornico, ne bi bil član Hohenwartovega kluba. Tudi v levici ne. Ni prav, da se vera v Boga devlje v zvezo z volilnim pravom veleposestva in privilegiji posamičnih stanov. Ako bi Bog hodil danes po zemlji, pripravilo bi ga

drž. pravdnštvo, in privilegovani stanovi igrali bi vlogo farizejcev in pismoukov. Predloga naj se ne izroči sedanjemu volilnemu odseku, ki je preprečil še vsako reformo, temveč v to voli nov odsek 36 članov.

Bar. Dipauli je za volitev po stanovih. — Pri predlogi protivil se je izločitvi volilcev iz sedanjih razredov. Katol. ljudska stranka nima nobenega povoda, protiviti se obči volilni reformi po Taaffejevem načrtu.

Dr. Laginja. Po sedanji predlogi hočejo dati tudi najmanjši deželici vsaj jednega poslanca; poleg tega pa oziralo se ni pri razdelitvi 72 mandatov samo na število prebivalstva, temveč tudi na sedaj vplačevane direktne davke in dosedanje število zastopnikov dotične dežele. Tako bo v jedni deželi imelo 26.000 preb., v drugi 83.000 preb. jednega poslanca. Za specijalno debato je napovedal več predlogov o premembah, zlasti z ozirom na Istro, ki se naj deli v dva volilna okraja po narodnosti.

Posl. Barwinski priznava vse krivice načrta in je proti indirektnim volitvam. Ker pa je vendar le pozitiven, dasi malenkosten pokus za razširjenje volilnega prava, je on za izročenje predloga.

Posl. Pernerstorfer. Najslabša in najnesposobnejša naših vlad, koalicijska vlada, ki je proglasila volilno reformo za svojo glavno in najvažnejšo zadačo, bilo je vedno opozarjana, da je to le možno po inicijativi vlade. Zbornica je povsem nezmožna, da bi provedla to reformo, ki reže v nje lastno meso. Koalicijska vlada ni ničesar storila; grof Badeni izročil je predlogo, in ta ne dobi potrebnega odpora, kakor sploh vlada ne dobi od zbornice nikdar odpora. Seveda je predloga le parodija volilne reforme. Še celo tej slabi in nezadostni preosnovi protivijo se nekateri iz bojazni, da pridejo v zbornico sami klerikalci ali nasprotniki Nemštva, socijalni demokrati ali Slovani. Protestovati mora proti temu, da Nemci vsaki reformi nasprotujejo iz narodnostnih vzrokov. Tako globoko še ne stoji nemški narod v Avstriji, da bi njegovo narodno življenje in dostojanstvo bilo zavisno od tega, kakošen je volilni red. To je zavisno od njegove notranje veljave, ne od teh vnanjstij. Sramotno bi bilo tudi Nemcem izjaviti, da je njih narodni interes v nevarnosti pri političnem napredku. Organizovana delavska stranka, ki se bojuje za obče, jednako in direktno volilno pravo, zameta ta načrt, ako pa pridobi vsaj nekaj energičnih mož po njem, pomnoži se število prijateljev in mož, ki so v sedanji zbornici za istinito razširjenje volilnega prava.

Gen. gov. dr. Menger. Vsakdor, ki se imenuje nemškega poslanca, ima dolžnost pri tako važni stvari vpoštevati narodnostni moment. Na Ogerskem so Nemci trpeli in še trpé, dasi so jaki. Obče volilno pravo ne štiti pred prevrati, n. pr. na Francozkem. Nato polemizuje proti raznim govornikom in konečno nasvetuje zakon proti zlorabam ob volitvah.

(Dalje pride.)

Tudjem svatu.

Što se dižeš, tudji svate,	Kopao nam Markov lave
Da nam satreš zanos, plam	Tol'ko ljeta crni grob,
Hrvatske smo Istre čeda	Al si jezik sačuvao
Tvoja prietnja šala nam!	Istran Hrvat prezren rob.

Pamti, da nas nije satro
Gordi silni Markov lav,
Ostat ćemo viek Hrvatii,
Pa se digō svijet sav!

Iz Krčevinskih potočnic.

(Elegija.)

Sam svobode kdo hoden, svobodu zná vážit každou.
Kolar.

Često posetim te rad, stari trg, prijazno Središče,
Kaj me zanima takó v tebi od malih že nog?
Mar tolstih gosek in rac glas gagajoč v Trnavi v Črncu,
Ki že od daleč zeló potniku žali uhó?
Mar čilih konj znatni broj, pasóč se po trati zeleni,
Ki veselijo pogled mirno greóóih ljudij?
Mar mnogobrojnih kričáč Srediških krik, znan v okolišu,
Ki po úšesih bobni kakor pod zvezdami grom?
To vse ni nič. Malénkosti! To mene ne miče.
Prazno za take stvari vedno je moje srcé.
Često Medjimurce tam vitkostasne gledam veselo,
In pridruživši se njim, vprašam zvedávo takó:
„Káko je kaj z madjarstvom pri vas, pošteni možaki?
Káko ugaja vam kaj? ste zadovoljni kaj z njim?“
„Kdo zadovoljen bi bil s tem gadnim, neznosnim surovstvom?“
Take nadutosti ni najti na svetu nikjer.“
Strastni, sebični Madjar želi hrepeneč neprestano,
Da bi mu skromni Slovan lizal ponižno peté.
Drzni napetnež, zakaj, krhaš svobódo Slovanom?
Dantejev Tlačípetáč*) tebe potláči, Madjar!

Božidar Flegerič.

Овцы и собáки.

Въ какóмъ-то ста́дѣ у овце́въ,
Что́бъ волки не могли ихъ бо́лѣе тревóжить,
Положе́но числó собáкъ умно́жить.
Что́-жъ? Развелóсь ихъ стóлько наконце́цъ,
Что овцы отъ волко́въ, то правда, уцѣлѣли;
Но и собáкамъ на́до-жъ бѣсть:
Сперва́ съ овече́къ сняли шерсть,
А тамъ, по жере́бью, съ нихъ шку́рки полетѣли,
А тамъ оста́лося всегó овце́въ пять-шесть,
И тѣхъ собáки съѣли.

Крыловъ.

Stádo, čreda, mn. -á; romni: stádo ovcéвъ, koróvъ; stáa volkóvъ, stáa díkikhъ (dívijih) gusej; tabúnъ lošadéj (konj); po toľná govori se le o ljudeh, ne pa o živalih, kakor po romoti pišejo nekateri Slovenci. — Trevóžitъ = bezpokóitъ. Položitъ ima razen slov. romana tudi: rešiti, ukrenuti. Razvesti sobáķ, razmnožití pse; razvelóсь ихъ... se jih je nazadnje toľiko zaredilo; to právda, to je res. Uцѣлѣть, ostati se celim, živim, zdravim; цѣловáть, t. j. želeti, da bi bil kdo cel, zdrav = poljubljati koga. Nádo, nádobno = nújno, neobhodimo, treba je. Шерсть, volna (tudi volna, po volná, val (morski), dlaka. А тамъ = a potódmъ. Жеребий = жребий, žreb. Шкура, koža bez dlake; koža z dlako — мѣхъ, mn. мѣхъ. Оста́лося, -po samogl. stavi se sploh s, nam, -ся le v proziji in v prostonarodnem jeziku. Съѣсть, snesti (състь sestí). Vel. съшь, съшьте, od състь pa: съдь, съдьте!

X—кѣ.

О реализму.

V najnovejšem literarnem boju za idealizem ali za realizem na Slovenskem se ni podalo še nič stvarnega; predmet se je obdeloval deloma po zastareli, privajeni šabloni v leposlovju, deloma po osebnih simpatijah, ali po često smešnih nazorih malomeške morale. Vprašanje pa, o katerem hočemo govoriti, moramo pred vsem analizovati ter razjasniti, v kakem razmerju je s točkami, ki so merodavne. Pred vsem je treba določiti pojém leposlovja v obče, bistvo lepega in estetiškega, in pa označiti realistično smer z ozirom na estetične zakone. S pojmom lepote se reši zajedno tudi vrednost in opravičenost realizma z estetičnega stališča.

Estetično kvalifikacijo moremo prisoditi le onim predstavam, ki vzbujajo v nas čisto duševno čustvo ugodja ali neugodja. K tem spadajo predstave, katere imenujemo lepe, one, katere nazivljamo vzvišene, in pa tiste, katerim pravimo grde, ne omenivši drugih nians (patetično, veličastno, nežno i. t. d.)

Pri teh predstavah je treba razločevati med snovjo in med razmerji, katera so možna na podstavi snovi. Zato moramo deliti lepoto in grdobo na dva dela: lepoto in grdobo snovi, lepoto in grdobo razmerja. Snovno lepo je n. pr. kakova barva, kakov zvok, kako čustvo i. t. d.; snovno grdo je istotako barva i. t. d. Lepih razmerij je več, n. pr. razmerje karakterističnega (značilnega), harmonije, svobode, jednotnosti, jednote v svobodnosti; grda razmerja pa so, n. pr. neznačilnost, disharmonija, razbrzdanoost v svobodi bezjednotnosti i. t. d.

K jedni teh kategorij je treba prištevati tudi realizem. Glavni vzrok, zakaj napadajo realizem, je naravna in moralna grdoba, ki se opisuje. K grdobi, katera se vporablja v realizmu, je treba marsikaj pripomniti. Grdoba mora biti pred vsem taka, da vzbuja le duševno čustvo neugodja, ne pa čustev, pri katerih sodelujejo telesni organi (n. pr. čustvo studa, poltnost.) Uporabljanje grdobe v leposlovju more biti torej le tako, da je konečni učinek — vsaj v nekaterih ozirih — ugoden. Kakor omenjeno, imamo grdobo snovi in grdobo oblike. V realizmu se vpoštevata v prvi vrsti le grdoba snovi. Da pa nastane iz tega snovno grdega vsaj v enem oziru lepo, mora biti slikanje grdega vsaj značilno (tipično). Iz tega vzroka se ne smejo risati katerekoli naravne ali moralne grdobe, ampak le taki slučajji, ki so karakteristični za svojo vrsto. Radi karakteristike torej sme se predstavljati v umetnosti tudi nered, ki sam po sebi ne ugaja. (Kar vidimo pri nekaterih nizozemskih slikarjih.) Na podstavi snovno grdega možna so pa še druga razmerja, ki ugajajo. Ravno tako kakor iz prave razporedbe lepe snovi nastane nekaj lepega, iz neprave pa nekaj grdega, nastane iz prave razporedbe grde snovi nekaj vsaj po obliki lepega, iz neprave razporedbe pa še vrhu tega grdo po obliki, torej dvojno (snovno in oblikovno) grdo.

Grda snov se more vzporediti tako, da nastane iz nje nekaj jednotnega, celotnega. More se slikati grdo (n. pr. moralno), v svojem početku in razvitku, in kazati, kako se jeden moment razvije iz drugega, in s tem dobimo konečno jednotno celoto. In konečna celota mora biti seveda harmonična, svobodna in razgledna, zakaj lepota je predmet vziranja, ne pa abstraktnega, globokomnega pojmovanja. Iz teh čisto teoretičnih razlogov ne moremo vporabi grdega v leposlovju in umetnosti odrekati upravičenosti.

Treba pa je ozirati se še na drugo točko.

Pisatelj slika nam pred vsem ljudi in sicer po njih bistvu. Prezreti ne sme ničesar, kar je za človeško bistvo značilno; pozabiti ne sme torej, da sestaja moralna kvaliteta človeka iz dobrega in slabega. Slikati more torej ljudi tako, da so njih značaji verjetni, da lastnosti, katere jim pripisuje, niso morebiti značilne za kaka viša bitja, ne pa za človeka; čuvati mora, da ne napravi iz svojih ljudij — hudičev ali pa angeljev! Pisatelj sme sicer slikati povsem blage in plemenite značaje, a tudi ti morajo biti verjetni. Nasprotno pa takisto ne sme prezreti slabostij človeških, kajti dolžnost pisatelja je, podati dela, ki so zrcalo vesoljnega človeštva. Tako je delal Shakespeare, tako je delal Goethe, tako so delali stari in novejši klasiki.

*) Dante Alighieri (1265—1321), največji italijanski pesnik, navaja v svojem velikanskem delu: „Divina Commedia“ v 21. spevu (Peklo, l'Inferno) devet vragov. Med njimi imenuje se jeden „Calabrina“ — Tlačípetáč. Opomnja p.

Kakor znano, vplivajo nasprotja, ako se družijo ter merijo drugo z drugim, mnogo bolj ter napravljajo močnejši in trajnejši vtis. Zato je vpliv lepega in dobrega tem večji, ako je v družbi grdega in slabega, ker se od zadnjega odlikuje s tem večim pridom. Tega sredstva pa se poslužujejo povsem upravičeno baš realistični literati in umetniki.

Nikakor ni torej treba, da bi zaostajalo slovensko leposlovje za drugimi narodnostimi, ako ni za to nujnih razlogov. Posebno zato, ker radi obrabljenosti starih snovij nastane stagnacija. Sicer nam realizem ne podaja idejala lepote, v katerem ste snov in oblika lepi (n. pr. olimpiški Zen, Rafaelova Madona), vendar pa realizmu, kot dokazano, ne nedostaje mnoge lepote, ne glede na to, da nam vsvarja značilne, resnične slike celega človeštva. Dočim vlada v povsem lepem nekako klasičen mir in klasična vzvišenost, pojavlja se baš v realizmu življenje v najživahnejši obliki.

Prevneti moralisti pa se naj pomirijo, kajti realizmu ne postavljamo zadače slikati grdobo zapeljivo, ampak tako, da vzbuja v nas le duševna čustva. Telesnih čustev (poltno poželjivosti) ne bo vzbujal hoté nikdar pravi realist, pač pa pretiravajoči naturalist ali verist, katerih Slovenci se nimamo, katerih nam pa iz estetičnih razlogov nikoli treba ni!

J. B.—k.

Z M E S.

„Matica Hrvatska!“ Evo pred menoj baš prinesenih devet krasnih knjig! Človek res ne ve, česa bi se lotil najprej. Tu je drama, historički roman, tu pesmi, jedna lepša od druge od divnega Harambašića, tu drugo zabavno čtivo, ki bo de izvestno zanimivo, tu tudi znanstveni spisi, in vse za tri bore goldinarje! Ako se ponašamo mi z Mohorjevo družbo, ponašati se smejo baš tako Hrvati s svojo Matico. Nikar pa ne mislite, g. urednik, da hočem kaj poročati o novih knjigah, kako? ko so še cele, druga na drugi, a imenovala sem je vendar, veste zakaj? Za reklamo pri Slovencih, mislite? Ne, ampak za to, ker so mi prestrigle neke misli in vsilile mi novih.

Hotela sem spisati baš za Vaš list tudi nekaj svojih mislij o našem najnovšem boju, kar mi prineso Maticine knjige. Però iz rok, pa pregleduj! Glej jedno, glej drugo, prezezi tu, prezezi tam, prešlo je toliko časa, da sem pozabila, čemu je beli papir pred menoj. Spisati pa moram vendar nekaj in sicer misel, katero so mi vsilile novo došle knjige: In toliko krasnega, božjega daru. pri nas pa le — boj.... Kaj bi se bojevali? Čemu toliko besed in fraz od jedne in druge strani? Mari naj spiše, kdor je zato sposoben, povest, novelo ali roman, kar uže hoče po svojih idejah, in videlo se bode potem, za kar se odloči večina — razumnih ljudij se ve da. Resnica je pa vendar le-ta: Tirati realizem do skrajnosti in pretiravati je baš tako napačno kakor tirati idealizem do skrajnosti in pretiravati. Vzemimo življenje, kakoršni je. Na svetu ni ne vse dobro, ne vse slabo, ampak dobro je pomešano s slabim, veselo žalostnim. Ako uže hočemo imeti vzor zdravega realizma, vzemimo si spise in romane Tolstega, Turgenjeva in tudi Dostojevskega, ki, kakor pravi Nepomuk popolnoma prav, niso, da bi je metalj v jeden koš z Zolo. Oni opisujejo življenje in dogodke, kakoršni so, kakoršni morejo biti, ne da bi izbirali le grdo, kakor dela Zola. Tu je med ruskimi naturalisti in Zolo velik razloček. Ne govorim o Tolstega filozofskih razpravah, ampak o njegovih romanih in pravem pomenu besede. Z njegovimi ljudmi se gibljemo (ko čitamo seveda), čutimo, živimo, in vsi so res pravi ljudje: nobenemu se ne posmehujemo, kakor karikaturi; ljudje so vsi od ošabnega, ambicioznega Napoleona do obnega, bosega vojaka, od gospoda, do kmeta, in z njegovim kavkaškim plemenikom kdo ni, čitaje, tudi klical: bratci, bratci! trepetal in mahal z rokami? Kdo more opisovati bolj živo? Vse osebe so iz „mesa in krvi“, nikjer ni nič pretiranega. Kaj pa Zola! Za stranjo, kjer se opisuje gnjusoba, sledi druga stran z gnjusobo, za to tretja, četrta i. t. d. brez žarka do brote — a Zola je s tem obogatel, dasi se njegovi spisi — gabijo. Drugi so tudi realisti, n. pr. Pierre Loti v svojem „Matelot“ je tako fin in natančen v opisovanju, a vendar ni vse zgolj slabo. Kakoršen je ta, je še mnogo drugih realistov francoskih in italijanskih, katerih ne smeš vreči na tehtnico z Zolo. Ali o tem ni, da govorim. Kakor nisem za Wertherjevo zdihovanje, takó ne morem biti ni za Zolo in

tudi ne za novi slovenski spis „V krvi“. Nekdo je smešil (ne vem uže kje, pisalo se je o tem uže toliko!) nekoga, ki je sodil povest po dvanajstih straneh. Meni se to ne zdi takó smešno. Menda vendar ni pisatelj stlačil vsega slabega v prve strani, da bi potem sledilo zaporedoma vse dobro in lepo; iz takega začetka pričakovati je res bilo treba takega nadaljevanja, . . . in zakaj bi ne smeli soditi pisatelja po nekotikih straneh? Naš slavni Stritar je res genij (in jaz se mu klanjam do črne zemlje), a vendar ni smel iz polovice humoristične povesti postaviti srečnega pisatelja nad oba naša najboljša pripovedalca skupej. No jaz mislim, da se je naš Stritar malo prenačil z obsodbo (naj mi oprostí moje drznost), ali pa je imel drugih razlogov. S tem pa nočem reči, da bi ne mogel zaslužiti pisatelj te slave, jaz pravim samó, da sedaj je še ni. Če je tudi njegov spis jako dober, vendar zanj ne damo še vseh Kersnikovih in Tavčarjevih spisov, ki so meni in mnogokomu še vedno najljubši, kar jih ima slovensko slovstvo. Ona dva vendar nista pretiravala v idealizmu, kaj? Nađejam se, da mi ne bode zopet kdo predbacival, da kličem vedno ta dva pisatelja na dan in da hočem reči s tem, da noben drug ne more spisati kaj dobrega: kdor hoče, le naj, želim mu obilo sreče, a le ko bodedo imeli dokaze v rokah, porečemo še mi: Res, ta je več vreden kot ona dva pisatelja oba skupej!

Povedala sem odkritosrčno svoje skromno mnenje in nisem nikakor mislila spuščati se v nove boje ali celo pričenjati jih.

Kakor me je gospica Ivanka prav razveselila s svojim spisom „Nekaj za Pust“ — govorila mi je prav od srca in povedala moje misli — takó, prav takó mi ni ugajal njen spis o „Napredku in našem slovstvu“. Zmetala je vse realiste in naturaliste v jeden koš in ne samo Ruse s Francozi (ki so zvezani vsaj po simpatiji), ampak še Nemce in Norvežee, kar je treba ločiti strogo. Ni treba, da se piše „romantično, jokavo, svetoboljsko“, in kakor še ona nazivlje idealiste, a tudi ni treba, da se opisuje vse grdo, nezvesto, podlo. . .

In sedaj še nekaj! Prešerna imamo v lepi, novi, njemu primerni obleki, in razveselili smo se ga vsaj nekateri. To res ni lepó — a ne o Nemcu, o Slovencih ni lepó, da niso mislili na to, ali da so odlašali takó dolgo; jaz sama bi bila bolj zadovoljna, da bi ga bil preoblekel Slovenec, a ker je Nemeč pretekel Slovenca, za to nisem huda nanj. Oblika, tisk je takó krasen, da ga prebiram še jedenkrat tako rada kakor poprej. Navedem naj le, kar mi je pisal tudi Prešernov čestilec teh dnij: Poznam ga (Prešerna) dobro še od prej, a nova izdaja je tako mična in prikupljiva, da ga moram in moram vsega čitati. Jaz sem uže tako čuden, da, če imam kako slabo, ne estetično izdajo, naj si je vsebina še tako lepa, ne morem se je lotiti, in Prešeren ni še imel — lepe izdaje.

Márica.

Poslano.

G. Severus na 6. str. 1. štev. letošnjega „Slov. Sveta“ priporoča, naj bi se v Ljubljanskem gledališču oziralo tudi na slavjanske opere in drame. Ne bode torej odveč, ako objavim fakt, ki dokazuje, da je pri vodstvu Ljubljanskega gledališča pred nekaj leti dal (pihal) drug veter nego pa sedaj.

Dobrih šest let tega je, kar me je v imenu dramatičnega društva naprosil g. Anton Trstenjak, naj bi jaz poslovenil kako rusko dramo za Ljubljansko gledališče. Ugibati mi ni bilo treba dolgo: prevel sem dramo „Бѣдность не порокъ“ znamenitega ruskega pisatelja Ostrovskega, katero sem ne samo prej čital, nego tudi videl trikrat na odru. Prepisal sem k njej tudi celo kopico not, pod katerimi sem tekst prepisal latinskimi črkami; zadelal vse, kakor se gre, in vso to „skladanico“ poslal kot zaprto priporočeno pismo slavnemu dramatičnemu društvu. Želó, se svoje strani prinesli korist slovenskej Taliji, odrekel sem se v posebnem pismu na ime odbora dram. društva od vsake nagrade za svoj prevod, za pisanje not in frankovanje drage pošiljatve.

No ne samo da se doslej znamenita, klasična drama slavnega Ostrovskega ni igrala na Ljubljanskem odru, tudi mi dosedaj ni g. Trstenjak, ni glavni odbor ni jedinoj črkicoj ni potrdil, da je sprejel moj prevod v svoje roke. Glede poslednjega fakta, recimo, ne sme se terjati več od znane tipične odgojenosti nekaterih Slovencev, „iže

vo vlasti sutj“, no ne vem, zakaj je taka nemilost zadela dramo samo. Visoko literaturno dostojinstvo (vrednost) dramatičnih umotvorov prvega ruskega dramaturga ocenili so uže drugi, tako da so bili recenzenti dramatičnega društva osvobojeni od te za-nje težke zadače; prevodi moji pa sedaj tudi gotovo niso slabši, nego so bili pred 25 leti, ko so se igrali v Ljubljani.

Ni o politiki, ni o slavjanofilstvu v omenjeni drami, ki je vzeta iz življenja ruskih kupcev, ni niti duha ni sluha. In vendar moj prevod tli v prahu arhiva slavnega dramatičnega društva in se ne igra in ne tiska. Pred dvema letoma pozvedoval je o usodi tega mojega prevoda moj davni prijatelj, in obetal so mu, da se bo de igral in tiskal. No — do sedaj ni tega ni drugega ni bilo. Toliko kot — karakteristika vetra, ki sedaj „vleče“ v slovenski stoli. Prof. M. Hostnik.

Ruske drobtinice.

Съ миру по нитѣ, голому рубаха.

Hud mesec je januarij za rusko nauko, za rusko leposlovje. Unesel je s sabo Puškina, Pisemskega, Dostojevskega, Aksakova i mnogo drugih prvoklasnih pisateljev. Tudi letošnji januarij napravil je ruski vedi i ruskemu lepoznavstvu grdo škodo, katere ne popravi nobena človeška sila, da i božja volja redko uravnoveša podobne izgube: 24. jan. umrl je v Petrogradu v 68 l. svojega življenja Nikolaj Nikolajevič Strahov, znameniti ruski kritik, večji tolkovač (tolmač) i cenitelj umetniških lepot v proizvodih svojih rodnih, domačih pisateljev i plameni pobornik i zagovornik narodnosti v borbi z zapadnim vplivom i psevdo-liberalnimi teorijami.

N. N. Strahov bil je po rodu iz duhovnega stana, sin protorejca ali prošta, ter se je rodil 16. okt. 1828. l. v ujezdnom mestu Belgorodu, kurske gubernije. Šolal se je najprej v tamošnjem duhovnem učilišču, potem pa je postopil v Kostromsko seminarijo, katere pa ni okončil popolnoma. Duhovne šole so bile tedaj v Rusiji neki bolje od posvetnih i, kar je najvažnejše, dajale so nekak filozofski razvoj i ljubezen k naučnemu trudu. Tudi stari jeziki predavali so se obširno i temeljito, to se pravi: tedanjemu ruskemu svečenstvu je bil dostop k virom svetovne naobraženosti popolnoma prost i svoboden.

I N. N. se res ni bilo celih 16 let, ko se je čisto samostalno pripravil za vseučilišče. 1844. l. vpisal se je v Petrogradu v oddel kameralnih nauk, iz kojega je čez leto prestopil na filozofsko fakulteto matematičnega oddela. A revščina mu ni dala dovršiti univerze. moral je na državne stroške v bogati Iazvnyj Pedagogičeskij Institut, kjer je l. 1851. završil tečaj svojega formalnega šolanja po oddelu fiziko-matematičnem.

Isteza leta nastopil je N. N. svojo državno službo, katera pa je trajala le 10 let. Služboval je namreč jedno leto kot učitelj fizike i matematike v prvi Odeški gimnaziji, za tem pa je prešel v drugo Petrograjsko gimnazijo prepodavateljem prirodznanskih nauk, katero je ostavil l. 1861. s tem, da bi se popolnoma posvetil vedi i literaturi, kojima je zvesto služil do svojega poslednjega izdihljaja.

Kot človek bil je rajni Strahov nenavadno simpatičen, mehke i delikatne. Pomagal je vsakemu i svojim svetom i delom. Ali mehkost i delikatnost niste ovirali njegovega pravicoljubja. Ni tajil svojih mislij o ruskih učenjakih i pisateljih globoko v srcu, ampak izražal jih je odkrito, dasi njegova sodba ni bila vselej povoljna tem, koji so se udostojili je. Od prvih i drugih zahteval je najprej jasnosti misli i točnosti izrazov, i v tem obziru ga nikdor ni mogel podkupiti nikakoj frazeologijo. To vam je bil istiniti literator v najvišem pomenu besede. Literatura bila mu je sama po sebi najviši cilj i ne gledé na njegovo mehkost, probujali so v krotki duši N. N. veliko nevolje i globoki srd taki pisatelji novejših časov, koji sučejo svoj prapor po tistem vetru, kateri je najbolj blagoprijeten i koristen njih merkatičnim svrham. Literaturo ljubil je, po besedah pesnika, *нѣжной любовью* i je globoko veroval v njeni sveti poklic. Bil je istinito prepričan, da konečno vendar le zmaga zdrava misel, zdravo čuvstvo, za to pa je tudi cenil le delo, malo pa ga je zanimalo to, kar se pravi *нѣтъ ценѣтъ у современнаго общества*.

Tako sodijo o pokojnem Strahovem taki ljudje misli i peresa, koji so ga poznali dobro, i koji so istinito urazumeli njegov literaturni talent, njegovo neprimerno veljavo za rusko vedo, za rusko

leposlovje, za rusko kritično-filozofsko misel, exempli gratia D. Я. v „Mosk. Véd“ Nr. 27 t. I. Jaz pa svoje ničevne vrstice o pomenu Nikolaja Nikolajeviča za knjižno-duhovne življenje Rusije sklepam z besedami, katere je izrekel povodom 40 letnice literarnega delovanja Strahovega jeden iz največjih duhovnih ruskih pisateljev naše dobe: „Я привѣтствую въ Васъ, дорогой Николай Николаевичъ, просвѣщеннѣйшаго въ Россіи челоука“.

Božidar Tvorcov.

RAZGLED PO SLOVANSKEM SVETU.

a) slovenske dežele.

Kranjska. Ob državnozbornski dopolnilni volitvi iz skupine mest in trgov gorenjskih in notranjskih izvoljen je bil g. A. Koblar, kurat in deželni arhivar, s 483 glasovi proti 265, katere je dobil klerikalni kandidat, Vrhnjski župan g. G. Jelovšek. — „Framazoni“ kandidujejo duhovnika, „pobožni Slovencevi“ pa se mu protivijo. Res narobe svet!

Dež. poslanec g. Iv. Hribar poročal je na volilnem shodu 20. febr. v „Narodnem domu“ v Ljubljani o svojem delovanju, zlasti o trudu za pomoč deželi po potresni katastrofi. Izrekla se mu je soglasno zaupnica.

„Slov. planinsko društvo“ imelo je 24. febr. občni zbor, na katerem je preds. prof. Orožen poročal o dosejanju delovanja. Na Kranjskem so podružnice v Kamniku in Radovljici, na Štajerskem osnovala se je savinjska in na Goriškem (v Tolminu) soška. Planinskih koč zgradili so doslej tri, namerjajo pa letos na novo pet. Najvažnejša bo Triglavska, ki bo stala nad 4000 gld. Vlani priredilo je društvo dva izleta in 5 poučno zabavnih večerov. Članov je nad 400; dohodkov bilo je 1779 gld., preostanka 42 gld. Župnik Aljaž bil je za društvene zasluge, izvoljen častnim članom.

Zdravniška zbornica kranjska izvolila si je predsednikom g. dr. K. vit. Bleiweisa Trsteniškega. — Deželna vlada potrdila je pravila „Gorenjskega Sokola“. — Za zgradbo železnice čez Ture, oziroma proge Škofja-Loka-Divača dovolila je vlada za sedaj 30 milj. gld. — Ministerstvo za železnice je ugodno rešilo vlogo dež. odbora za gradnjo železnice od Brezovice na Vrhniko. — Prvo javno tombolo v Idriji na korist revni šolski mladini dovolilo je finančno ministerstvo „Delal. bralnemu društvu“.

V mestnem sovetu Ljubljanskem 21. febr. javil je župan, da vsled dopisa vrhovnega ravnateljstva za sedaj še ne bo ustanovljena mehanična delavnica v Ljubljani, da pa se bo oziralo v prvi vrsti na Ljubljano, kedar se pokaže potreba zasnove. Kranjska hranilnica naznanila je, da od vsote 150.000 gld., katero je povodom svoje 75 letnice naklonila občekoristnim namenom Ljubljanskega mesta, določa 100.000 gld. kot prispevek k zgradbi artilerijske vojašnice. Za ustanovitev drž. obrtne šole mehanično-tehnične smeri sklenilo se je, stopiti z vlado v dogovor zaradi običajnih prispevkov mestne občine in preskrbeti primerno stavbišče.

„Narodna čitalnica“ v Ljubljani ima 279 članov. Dohodkov imela je 3114 gld. 66 kr., stroškov pa 2643 gld. 94 kr. Časopisov ima 44.

Deželni zbor kranjski je med drugimi podporami dovolil tudi družbi sv. Cirila in Metoda 1000 gld., Graški podpiralni zalogi 150 gld., podpor. društvu slov. velikosolcev na Dunaju 200 gld., „Radogojcu“ 200 gld. itd.

Trst. Mestni zastop Tržaški pečal se je z vprašanjem ljudske šole pri „Lovcu“. Mestna občina hotela je šolo z italijanskim, ne pa s slovenskim poučnim jezikom. Temu

se je uprl namestništvo. Občina napravila je nato vtok na ministerstvo.

Dopis c. kr. namestništva javlja, da je naučno ministerstvo vestno preiskalo vse pritožbe mestnega sveta proti okrajnemu šolskemu nadzorniku J. Dolinarju, da pa se morajo te zavreči. Dr. Venezian ponavljal je vsa sumničenja ter predlagal, da se dotični spisi vnovič izročé šolskemu odseku, da jih ta prouči z novega stališča ter potem sporoči mestnemu совету.

Gorica. „Soča“ piše o gradbi nove cerkve v Gorici: „Z novo cerkvijo hočejo „Ecoveci“ priboriti veljavo in pokriti svojo brezbriznost, nemarnost, skrajno popustljivost nasproti Židom ter skrito nasprotje do tistih Slovencev, ki terjajo narodne pravice. — Ko je treba denarjev, tedaj se oglase in Slovence poznajo. — Da ne bi prišel zastopnik Slovencev v mestno starešinstvo, zapustili so bojno polje, prepustivši je židovskim nasprotnikom. In to mržnjo, skrito pod katoliškim plaščem, pokrivajo zdaj z novo cerkvijo, z bratovščinami, s procesijo na sv. Goro in s potovanjem v Rim in Loreto. — Gorica ni vredna, da jo Slovenci podpirajo. Kdor ima še kaj srca do Slovencev in slovenske stvari, ne bo nikdar smel podpirati nove luksuz-cerkve. Mestne cerkve so jedino zjutraj polne, ko prihajajo Slovenci. Zdaj naj se še ena zida za stotisočake, da bo prazna. Vrhu tega še ni dognano, ali se bo smelo v njej pridigovati. — Za zdaj imamo Slovenci Alojzije-višče in Slogine zavode, te moramo podpirati. Koliko dušnih pastirjev bi se lahko vzgojilo z denarjem, s kojim se bo zidala nova cerkev!“

Načelnikom deželne računarice imenovan je kobaridski rojak, Iv. Kranjec, doslej uradnik grofovskih posestev v Ljubnem na Štajerskem.

„Soča“ poroča „na podlagi zagotovil naravnost z naj višjih mest“, da o železnici Divača—Loka ni govora, ter da je ves boj jedino med predeljsko in bohinjko črto. Vojaški krogi in novi minister so za bohinjko črto, vendar imajo pred očmi vsaj kot postransko črto železnico do Bolca. Vsekakor gradila se bode najpreje železnica čez Ture.

Štajersko. Graški vseučiliški profesor Glumplowicz izda v Berlinu obširno delo „Oest. Reichsgeschichte“. V zadnji poli, katero je poslal „Sl. Narodu“ na ogled, piše med dr. tudi o Celjski gimnaziji. To „zakrivile“ so realne razmere, katere so morale vsako vlado prisiliti po veljavnih zakonih, preskrbeti v zadostnem številu se oglašajočemu in za više studije vsposobljenemu slovenskemu naraščaju slovensko gimnazijo. Če se radi tega z nemške strani oglašajo rekriminacije, so naslovljene na povsem napačno adresu, naperiti jih je ponajveč zoper slovensko prebivalstvo na spodnjem Štajerskem, da daje toliko za više studije vsposobljenega naraščaja, česar pa uradoma ni moči utesniti v modernih državah. Bizarne misli, naj se tak zavod ne ustanovi v primernem zato središču Spodnjega Štajerja, nego v kaki slovenski vasi ali v kakem trgu, bi ne mogla vpoštevati nobena vlada, ki se spoštuje sama.“

Štaj. dež. šolski svet je ukazal, da se prične na začetni šoli v Marnbregu za sloven. otroke obvezen, za nemške neobvezen pouk v slovenščini. Marnbrežani namerjajo proti temu pritožiti se na ministerstvo in na upravno sodišče.

Koroško. Nemce silno jezi, da je min. preds. v razsodbi za kat. pol. društvo imenoval slovenščino „deželni“ jezik, in so radi tega 21. febr. interpelovali Elbl, Kuenburg

in Kirschner v drž. zboru. — V Selah je velik boj zaradi sloven. šole, ker je načelnik šolskega sveta, T. Ogriz, pripadel nasprotnikom.

„Primorski list“ list piše: „Slovanskemu Svetu“ in Edinosti“ se pa srce širi od veselja, da se je Bolgarija izročila ruskemu striju“. — Teško je tu odgovarjati in tudi odveč, ker z norei in s hudobneži pripraviti se je nemožno; in omenjeni stavek kaže vsaj na poslednjo lastnost.

b) ostali slovanski svet.

Državni zbor. Zbornica poslancev je razpravljala proračun za ministerstvo pouka in bogočastja, potem finančnega ministerstva. Min. Bilinski je dokazoval potrebo, naj bi se ne odpovedovala še carinska in trgovinska zveza z Ogersko, za to da je še čas, ta zveza da je potrebna v interesu skupnega cesarstva. Vlada da bode uže ščitila tostranske interese, kakor madjarska ogerske. Zavladati pa mora pravičnost ob pogajanju, in to so dolžni poštovati tudi Madjari. — Odsek za volilno preosnovo je imel uže več sej in je prešel v specijalno debato, odobrivši vladni načrt po bistvu njegovem. Mladočehi so nasprotni temu načrtu. V drž. zboru bode še boj zastran posamičnih določeb v predlogi.

Hrv.-slovenski klub je izbral svojim predsednikom posl. Bulata, potem ko je dr. Ferjančič odklonil to čast.

Dunaj. Ob volitvah v mestni zastop Dunajski priborili so si protisemiti 27. febr. v 3. volilnem razredu vnovič v vseh 19 okrajih vseh 46 mandatov. Dobili so v vsem 33.556 glasov; liberalci pa 9074, pri volitvah v 2. volilnem razredu 2. marcija dobili so protisemiti 32, liberalci 14 mandatov (samo v treh okrajih). Glasov dobili so protisemiti 11.715, liberalci 9222. — Obkraj imeli so socijalni demokrati lastne kandidate, ki so pa dobili le neznatno število glasov, ker so njih privrženci doslej še vedno politično bezpravni. Tudi češki kandidati so dobili v nekaterih okrajih po nekoliko glasov. Doslej je razmerje strank isto, kakor pred razpustom, vendar se nadejajo protisemiti, da pridobé ob volitvah v 1. razredu par mandatov več nego preje. — Največi poraz je za vlado.

V dvoran stare mestne hiše Dunajske imela je predavanje pisateljica in izdajateljica lista „Bosnische Post“ gdč. Milena Mrazović, o prebivalstvu Bosne in Hercegovine, na povabilo društva za avstr. narodopisje. Pisateljica je v Bosni odrastla ter dobro pozna ljudstvo in odnošaje.

Agrarni shod na Dunaju stavlja je glede na pogodbo z Ogersko te zahteve: 1. jednake prometne tarife v obeh državnih polovinah, zagotovljenje svobodnega prometa po Donavi, pogajanje za podržavljenje Južne železnice. 2. Da se proizvoznikom jedne polovine ne dovolijo posebne olajšave, ki oškodujejo producente druge. 3. Znižanje glavne vsote zemljiškega davka v Avstriji za 40%, znižanje prenosnih pristojbin in hišnorazrednega davka. 4. Prostost solne cene v Avstriji, cena sol za živino, trgovski monopol za sol. 5. Ostra veterinarska policija, zlasti ob ogerski meji, z menjajočim nadzorstvom. 6. Preosnova kmetijskih borz. Omejitev nereelnega trgovanja na termine in diferencije. 7. Razdelitev spiritnega kontingenta po resničnem vžitku; olajšave pri ustanovi združnih žganjarnic, povišanje zavžitnega davka na ogerska žganja. 8. Jednotna preosnova davčnih določil na pivo in hmelj, ugodnosti za kmetijske pivovarne, premije za izvoz v povišanje davka na pivo. 9. Odprava § 20 carinske in

trgovske pogodbe o pripustitvi trgovanja akcijskih in varovalnih družeb druge drž. polovine. 10. Popolna prostost v Avstriji glede na pripustitev krošnjarstva. 11. Osiguranje proti dosedanjam sleparijam pri vplačevanju petrolejskega davka. 12. V ta namen pravočasna odpoved carinske in trg. pogodbe. 13. Lastna avstr. banka, najbolje razširjenje poštne hranilnice v drž. banko. Nikakor ne večji vpliv Ogerske na banko. 14. Kvota 55 (60) : 45 (40). Določitev restitucij vžitninskega davka po dohodkih, — dohodkov iz carine v razmerju uvažanja iz tujine v vsako drž. polovino.

„Slovenija“, ak. društvo na Dunaju, je dne 4. marca s svojim komerciom sijajno uspela. Udeležilo se ga je več akad. društev in obilo drugega občinstva, v tem mnogo gospej in gospic. Med drž. poslanci so se posebno veleč. g. Koblarja oduševljeno pozdravili. Več sporočimo še v bodoče.

Moravsko. V Geviču na Moravskem tožila sta mestna sovetnika dr. Klimeš in E. Sedlaček — Frana Hawigerja radi žaljenja časti, ker je ta v neki vlogi na Brnsko državno pravdnništvo mestni svet imenoval rusofilski in ga dolžil antidinastičnih teženj. Za obravnavo določeno je bilo Brnsko okr. sodišče, in je obtoženec javil nastopiti dokaz resnice. V ta namen predložil je povabilo na meščanski ples, kjer so bili natisnjeni grbi čeških dežel, dasi mestni svet s tem ni bil v zvezi in je bil ples po predani tožbi. Sodnik je vsejedno priznal dokaz kot veljaven ter toženega Hawigerja oprostil! V sodbi navaja se med drugim tudi, da sta Klimeš in Sedlaček kot člana požarne brambe, torej nenarodnostnega in nepolitičnega društva, izpravila (pri obravnavi predloženo) diplomo, ki kaže zjedinjene grbe Češke, Moravske in Silezije in nad njimi sv. vaclavske korono ter s tem v podobi stremljenja slovanskih prizadevanj. — Ker je to gibanje proti Nemcem, torej je rusofilsko, in ker politično stremljenje ne odgovarja tolmačenju sedanje ustave, antidinastično!

Bukovina. Konzistorijalni svetnik, arhimandrit in generalni vikar Arkadij Čuperkovič imenovan je grško-vstočnim nadškofom in mitropolitom v Črnoveih, in vseučiliški profesor, arhimandrit dr. Vasilij pl. Repta arhimandritom grško-vstočnega nadškofovskega konzistorija Črnovškega. Novi mitropolit je po mišljenju analogno tak, kakoršni so biskopi Flapp, Missia itd.

Hrvatsko. 22. febr. proslavljala je srbska mladina na Reki 70letnico Miletićevo. Sodelovali so tedaj tudi Hrvati in v lepi slogi prepevali so oboji hrvatske in srbske pesni. Brzjavilo se je slavljencu: „Zjedinjena mladina hrvatsko-srbska pozdravlja te, zdravnika narodnih ran.“ — Da bi ta sloga vstrajala neskaljena in se pojavljala tudi drugod!

Miho Babić, veletržec Sarajevski, umrl je 26. febr. v Zagrebu. Pred 12 leti došel je v Sarajevo kot trgovski pomočnik ter se povzdignil v kratkem do velikega trgovca, poznanega na vsem Balkanu. Bil je velik rodoljub in žrtvoval mnoge vsote v razne domovinske in dobrotne namene; do 10.000 gl. samo na dom dr. A. Starčevića. — Rojen je bil v Belovaru in služboval v raznih trgovinah. V Sarajevu užival je največi ugled. Oporoka Babića določa očetu 25.000 gl., vse drugo Hrvat. narodu, družbi sv. Cirila in Metoda v Istri 25.000 gl., Hrv. Matici 10.000 gl., dr. sv. Jeronima v Zagrebu 5000 gl., bratovščini Hrvat. ljudi v Istri 5000 gl., hrv. pevski zavezi v Zagrebu 5000 gl., kninskemu starinskemu društvu 2000 gl., Belovaru za uboge dijake 10.000 gl.

† **Dr. Ante Starčević** umrl je po dolgi bolezni 28. febr. v Zagrebu. Porodil se je 1823 od kmetskih roditeljev v Žitniku v Liki. Strije duhovnik skrbel je za vzgojo nadarjenega mladeniča ter ga poslal v Peštansko semenišče, želeč ga v duhovnika. A on posvetil se je rajši filozofiji in bil promoviran na Peštanskem vseučilišču. 1848 došedši v Zagreb je poprosil za službo profesorja filozofije in zgodovine na jurid. akademiji, katere pa vsled mahinacij ni dobil. Posvetil se je tedaj pravnstvu ter deloval v Šramovi pisarni do 1861. Tedaj izbrala si ga je Reška županija svojim velikim beležnikom. Ker je sestavil poslanice Reške županije, obdolžili in kaznovali so ga radi puntanja. 1861 pričel je s Kvaternikom politično delovanje na temelju hrvatskega državnega prava; bil potem narodni zastopnik Zagrebski, 1869 pričel z drugovi izdanje „Hrvatske“. 1871 bil je Kvaternik ustreljen, zaradi tega punta bil je Starčević za kratek čas zaprt. Od 1873—78 prebival je pri svojem sinovcu Davidu Srarčeviću v Jastrebarskem, deloval za narod 1878, ko se je na Sušaku ustanovila „Sloboda“, preselil se je k uredništvu lista in bil tam do 1883, ko je list prešel v Zagreb in postal duevnik. Od 1878 do smrti bil je član hrvatskega sabora, ter deloval kot vodja stranke prava. Neštevilne političke članke in razprave priobčil je v časopisih, v saboru pa je govoril ob vsaki znameniti priliki. 1878 nasovetoval je načrt znamenite adrese. Slaboten, bolehal je pogostoma, na zimo 1894 pa opasno; prebolejši influenco in pljučnico šel je v Krapinske toplice. Ondi sošel se je z biskupom Strossmayerjem. V letošnji zimi je vnovič obolel, eksudat odpravili so mu trikrat operativnim putem, a stari 73 let ni mogel več okrevati. Sprevod bil je 2. febr. popoldne. V Starčeviću izgubili so Hrvati neustrašenega bojvnika za svoja prava; moža, kateri si je stavil v cilj svobodo in jedinstvo hrvatskega naroda. Kot slušatelj bogoslovja, mudeč se v Žitniku, videl je pri maši moža, kateremu ste bili obe roki nad loktom odsekani. Pozvedel je, da je ta nesrečnik tožil tuje častnike poveljniku, generalu v Karlovcu — ter da so mu oni v maščevanje za to odsekali roke! To ga je razvnelo, da je zaprisegel, da hoče opomoči svojemu narodu, da se mu hoče žrtvovati. In žrtvoval mu je v istini vse svoje moči, posvetil vse svoje delovanje. Priboril si je somišljenikov, oduševljal zlasti mladino za svoje ideje, in bezobzirna narodnostna zavest, odpor vsakemu tujemu nasilju, osebna poštenost in značajnost pridobile so mu spoštovatelje tudi v številu onih rodoljubov, ki se v mnogih ozirih niso strinjali z njim ter volili druga sredstva v dosego narodne blaginje. „Hrv. Domovina“ proslavlja umršega Starčevića kot voditelja stranke prava in političnega vodje ter rodoljuba. — „Obzor“ priznava mu vse njegove kreposti v značaju, a obžaluje, da ni z njegovo stranko skupno se boril, domovina bi bila srečnejša, in borba vspešnejša. „Obzoraši“ navezali so svoje delovanje na one plemmte Hrvate, ki so vstvarili duševni prepored svojega naroda; ki so videli svoje ideale v krvnem sorodstvu in v slogi slovanski; ki so slavili bana Jelačića in biskupa Strossmayerja. — Starčević izbral si je svojo pot. Bal se je, da se pogubi v slovanstvu in ilirstvu ime hrvatsko. Boječ se za premilo ime hrvatsko, brisal je ime srbsko, ki je Srbu isto tako milo in sveto. Boreč se za načela, bil je bezobziren proti drugim Hrvatom, taječ njih rodoljubje. Pričakoval je pomoči od Napoleonovića v Francozki, pozneje od Rusije, ki se je zavzela za tlačene narode na Balkanu. Političke brošure dra. Starčevića so: „Pisma Magjarolaca“ — „Slavoserbska pasmina“ — „Ime

Serb“, — „Nekoliko uspomene“ — znameniti njegovi časnikarski članki, njegove adrese in saborski govori. Kot pisatelj piše pristni narodni jezik, a slog je trd in strasten. ter v mnogem oziru težeč po originalnosti. Želel si je pogreb kje krog Zagreba, samo ne v Zagrebu, — ob pokopu prepovedal si vsak sijaj ter zahteval najskromnejši sprevod, — prepovedal vsak spomenik in vsako javno počestčenje; „ker ako sem zaslužil živeti v sladkem spominu hrvatskega naroda, ostavi sem si sam spomenik v svojem življenju in svojih delih, a narod mora trošiti na koristnejše stvari“. Na grob postavi naj se mu kamena plošča z imenom in datumom rojstva in smrti, grob ne sme se prekopavati. Vse imetje in književna dela ostavi sinovcu dr. Mili Starčeviću, — njegov, od naroda mu podarjeni „dom“ ne sme se prodati ali v zakup dati nobenemu spekulativnemu društvu; ako bi dedič ne našel v narodu vrednega naslednika, ima ostaviti ta dom jednemu ali dvema javnima Hrvat. društvoma, ki ste po njegovi sodbi najkoristnejši za Hrvat. narod. — Po izplačanem dolgu na domu, vsekakor v treh letih, izplača se naj družbi sv. Cirila in Metoda v Istri 1000 gl., društvu za izkopavanje prastarin v Kninu 400 gl., društvu za Hrvat. povest v Spletu 200 gl.

Pogreb dra. A. Starčevića v nedeljo, 2. marcija, ob 1/3. urah pop., bil je veličasten. Pogreba udeležilo se je naroda ogromno. Po cerkvenem blagoslovu zapelo je pevsko društvo „Kolo“ žalostinko. Na to uvrstil se je sprevod, šolska in akademična mladež, narodna društva z zastavami, odposlanstva; vencev bilo je nešteto. V novi vasi bilo je blagoslovljenje v cerkvi; tu so pela društva „Sloga“, „Sloboda“ in „Merkur“ skupno žalostinko. Od tod šlo je mnogo občinstva do Šestina. Na pokopališče došli so ob 1/6. uri. Na grobu govoril je dr. Frank, dr. Trešić, baron Rukavina in jurist Nemeč.

Svatopluk Čech. 21. febr. so Čehi proslavljali 50letnico tega znamenitega pesnika in pisatelja. Sv. Čech izvršil je odlično pravoslovne nauke, a posvetil se na to povsem pesništvu. Tu ovekovečil si je svoje ime, ostal pa je siromak in v največji skromnosti preživel je petdesetletnico v vasi Obřistu, kamor se je zatekel, da se daleč od ljudij posveti samo svojemu delu. Zasluge Sv. Čecha za češko književnost in vpliv njegov na druge pisatelje so velikanski. Jezik mu je dovršen v verzih in v prozi, zvesto riše svoje misli, ljudska čustva in prirodne pojave. V vseh delih je zvesto očeval čisto češko narodnost, vsa imajo izviri v duhu in srcu češkim, narodni obzor daje mu dovolj svobode za najmodernejše umetnostne plode. V epu „Václav z Michalovic“ vglobil se je v češko prošlost, v „Pisních otroka“*) orisal je češko sedanost. Obe deli ste velike kulturne in politične važnosti. Vspeh „Pisních otroka“ bil je velikanski. Te so dosegle že 25. izdanje. Kakor javlja „Soča“, prinese „Slovan. knjižnica“ v prevodu „Pesni sužuja“ in tedaj tudi obširen životopis pesnikov.

Bosna. Rokodelska šola v Sarajevu, osnovana 1893, uči stolarstvo, ključarstvo, kolarstvo in kovačijo. Vsi dijaki imajo stipendije. Razun omenjenih rokodelskih nauk učé se veroznanstva, računstva, risanja, geometrije i t. d. 1894/95 bilo je 56 učencev, in sicer iz Bosne in Hercegovine 47, iz Avstro-Ogerske 9. — Iz Sarajeva bilo jih je 7, izven Sarajeva 49. — Po veri 8 muhamedancev, 18 katolikov, 30 pravoslavni.

*) „Pesni sužnja“; nekatere priobčil je v prevodu tudi „Slov. Svet“.

Metropolit Sarajevski Gjorgje Nikolajević umrl je 20. febr. v 89. letu. V Dubrovniku preživel je 28 let, postal tam župnik in ustanovil srbsko šolo, v kateri je poučeval sam. Od 1858 bil je profes. bogoslovja v Zadru. Urejeval je „Srbsko-dalmatinski magazin“. V Dalmaciji osnoval je zaklad v podporo revnih učencev, darovavši v to 12.000 gl. 1885 imenovan je bil metropolitom Sarajevskim.

Ogerska. V Rožnevu izšel je 1. snopič „Zgodovine Slovaške“, katero je ogersko naučno ministerstvo takoj prepovedalo v vseh šolah in knjižnicah, ker je pisana v duhu, sovražnem Madjarom.

Ljudevit Turzo-Nosieký, vrli slovaški rodoljub, umrl je 23. febr. 1896. Bil je advokat in posestnik bansko-bistriški, ustanovnik in odbornik „Maticice slovenske“ (slovaške), slovaške gimnazije in člen direktorija banke „Tatra“. Pri turčansko-šmartinskem slovaškem shodu bil je notar, potem član historijske memorandum-ove deputacije; pisatelj političnih sestavkov v „Nar. Novinah“.

V Požunu priredili so pravniški ples, katerega se je udeležil nadvojvoda Friderik. Ko je ta stopil v dvorano, ni hotela ciganska godba svirati kot običajno, cesarske pesni, češ, da jej to brani njen madjarski patrijotizem. Seveda se proslavljajo godeci kot junaki in domorođci!

Nemško poštno vodstvo javilo je, da ne bode odpošiljalo pisem, ki imajo na zavitku reklamsko znamko za Budapeštansko milenijsko razstavo; češ, da je to proti mednarodnim poštanim in telegrafskim določbam.

Konferencija katol. biskupov bila je 27. febr. v palači primasovi. Posovetovali so se o udeležbi milenijske slavnosti, potem o aktualnih vprašanjih (uvredbi cerkvenopolitičnih zakonov in kongruj).

V Segedinu bila je 25. febr. obravnava proti „Zastavi“ radi članka o narodnostnem kongresu. Porotni sod zavrnil je prošnjo Vladislava Slavkova za odloženje, ker mu nikakor ni možno, staviti se pred poroto; niso pripustili tudi dra. Adamoviča kot zagovornika, razglasili toženca krivim ter kaznovali ga s poldrugim letom ječe in 500 gld. globe.

Srbija. Na potu iz Sredca v Petrograd ustavil se je v Belemgradu general Komarov, znani izdatelj Petrograjskega „Četra“ in predsednik ruskega časnikarskega združenja. Belgrajski časnikarji priredili so mu v petek slavnostni banket. Prvi napil je slavljeneč srbskemu kralju — vrstilo se je še več napitnic.

Bil je tudi častniški banket na čast gen. Komarovu, katerega se je udeležil tudi vojni minister Franašević. — Kralj sprejel je Komarova v avdijenciji in mu dovolil nositi uniformo srbskega generala. Obisk Komarova pri Ristiću trajal je dve uri.

Bolgarija. Pri spremenjenih odnošajih v Bolgariji izvršile so se tudi nekatere osebne spremembe v ministerstvu. Dosedanji minister vnanjih poslov Načović postal je trgovinski minister; vnanje posle prevzel je ministerski predsednik Stojlov. V ministerstvo vstopil je Todorov, predsednik Sobranja in vodja onega bolgarskega poslanstva, ki je vlani ovenčalo grob pokojnega carja v Petrogradu in pospeševalo sporazumljenje z Rusijo. Zapad Evrope pazi na vse te dogodke in neumorno dela na to, da najde točko, ki bi ohladila bolgarsko oduševljenje za Rusijo.

Proti prestopu Borisovemu protestoval je apostolski vikar Menini v Plovidvu. Ta protest priobčuje „Voce della verità“. Knez Robert parmski, Borisov ded, je uže popreje v „Gazette de France“ se prestopu protivil.

Ob dopolnilnih volitvah v Sobranje voljen je v Sredu Dragan Cankov s 1588 proti 1247 glasom, katere je dobil nezavisni kandidat Anastasov. — Množica priredila je ovacijo pred ministersko palačo Stoilovo. — Knez Ferdinand pisal je kralju Aleksandru, da hoče gojiti najprijaznejše razmere s Srbijo. V aprilu dojde knez bajé v Belgrad posetit kralja. — Sultan se je menda izrazil, da Ferdinand, kedar bode obiskoval razne dvore, je dolžen priti najprej k sultanu.

Spomin osvoboditve Bolgarije po Svetoštefanskem premirju praznoval se je 2. marea v Sredu svečanostno. Zahvalnici v cerkvi prisostvovali so knez Ferdinand in člani vlade. — Dopolnilne volitve izvršile so se povsem v redu. Izvoljeni so povsod konservativni kandidati. Od vseh krajev dohajajo vladi zahvalnice za izkazano svobodo izborov.

Monakovska „Allg. Ztg.“ razpravlja stališče Bosne in Hercegovine k avstro-ogerski pogodbi v dopisu iz Budimpešte, kjer svari Madjare, da bi lehkomišelnost odpovedali pogodbo s Cislitavsko. V Bosni in Hercegovini je skupna stvar Avstro-Ogerske; monarhija ima tu mednarodne dolžnosti proti Evropi. Med temi je pridruženje teh dežel v skupno avstroogersko carinsko in trgovsko zavezo. Ako bi tvorila Avstrija in Ogerska lastna carinska in trgovska ozemlja, kam naj se one priklopijo, ali naj se razdelé med obe, ali naj bodo samostojno ozemlje? Koliko neprilik in bojov v gospodarskih stvareh bi se porodilo iz tega!

Rusija. Ruski ministerski resident Isvolskij notifikoval je Sveti stolici oficijalno o koronanju carja v majniku t. l. Za gotovo pričakuje se zastopstvo papeževo ob tej slavnosti.

Deželni zbor pruski 27. febr. Debata o kulturnem proračunu. Govorniki centroma: Dittrich, Brandenburg, Porsch zahtevajo odstranitev Falk'ovega ukaza iz 1876. o veronauku, s katerim se podeljuje državi više nadzorstvo o duhovnikih veroučiteljih. To zahtevo pobijata narodna liberalna govornika pl. Eysser in Prinzberg s strastnimi napadi na agitacije malega klerikalnega časnikarstva. — Poljak Motty toži o tem, da se poljskim otrokom zabranjuje poljski veronauk, in se oni pridružujejo nemškim veroučiteljem. — Bogočastni minister Bosse odgovarja mu nenavadno ostro, zavrača pritožbe kot neopravičene in izjavlja, da je Pruska narodna država, z nemško armado, pravosodjem, upravo in jezikom, in Poljaki, proti katerih agitacijam je država v obrambi, da, v prisilnej obrambi, morajo se s tem sprijazniti, da ostane nemški državni jezik za upravo merodaven. V poljskih okrajih podpirajo se težnje in agitacije od zunaj. Poljakom ne sme se napraviti nobena koncesija, ako jim pokažeš prst, zgrabijo za celo roko. Govor sprejeli so desnica in narodnoliberalni z velikim odobravanjem, centrum in Poljaki z živahnim oporekanjem. Grof Limburg-Stürum zahvalil se je ministru na govoru ter nasproti posl. Motty-ju, ki se je skliceval na besede grofa Taaffeja, da so Poljaki v Avstriji jedini zastopniki obče politike, izjavil, da desnica hoče vedno odločno nasprotovati težnjam, katere zasledujejo Poljaki v Prusiji skupno s Poljaki v Avstriji in Rusiji.

Hrvatski pravaški stranki se niste mogli zjediniti; Folnegovičeva stranka sezove radi tega poseben shod. Namerjajo, da bi se vsaj jeden oddelek sporazumel z „Obzoraši.“

Gališka poštna direkcija je ukrenila tiskovine dajati na nemškem, poljskem in maloruskem jeziku, in sicer za vstočno Galicijo, torej za Maloruse, v tem ko ostanejo za

zapadni poljski del dežele samo nemški in poljski teksti. Poštni uradi in tabakarne so dolžni imeti tu naznačene tiskovine, drugače bodo prvi kaznovani v vsakem slučaju z 1 gld., tabakarnam se vzame pa licencija.

Vladi so sedaj na razpolaganje naslednji listi: „Gazeta Lwowska“, „Dziennik Polski“, „Przegłond“, „Gazeta Narodova“, „Czas“, „Głos Narodu“. Torej se dela v Galiciji javno mnenje tudi za subvencije vlade.

Trozveza. Ruski listi dokazujejo, da odslej je trozveza bezpotrebna, kajti obračala se je proti ruski politiki na Balkanu; sedaj pa se je Rusija pomirila, in opasnosti za tako veliko evropsko vojno ni več.

Francija. Predsednik republike Faure je sedaj v južni Franciji, v Nizzi, kjer praznujejo stoletnico priklopljenja tega kraja k Franciji. Faure se snide tudi s cesarjem Fran Josipom, in se je sešel tudi z ruskim prestolonaslednikom, ki radi zdravja prebiva v južni Franciji. Občinstvo je oduševljeno pozdravljalo prestolonaslednika, ko se je peljal v hišo, kjer se je sešel s Faurom.

Egipt. Trdijo, da je sultan jasno namignil Angležem, naj bi se umaknili iz Egipta. Seveda slutijo takoj, da sultan dobiva pogum od Rusije. Ruski listi pa trdijo, da vse države so dolžne gledati, da dobé svobodno pot po Sueškem prorovu. „Hamburger Nachrichten“ pravijo, da, če sultan res namerja kaj takega, da bi spravil Angleže iz Egipta, zgodi se izvestno soglasno z Rusijo in, morebiti, tudi z drugimi državami, ker interesi Evrope zahtevajo bezuslovno svobodo občenja Srednjemorskega morja z Indijskim oceanom, torej ne morejo soglašati s sedanjimi razmerami.

Italija v Afriki doslej nima posebne sreče. Dne 1. t. m. je bil pri Adui velik del ital. vojske premagan in hudó potolčen. Tisti general Baratieri, ki so ga toliko proslavljali tudi avstrijski irredentisti, je bil neučakaven in je šel v boj, ne da bi znal oceniti moč vojske Menelikove. Vsled te nesreče je podal Crispi s skupnim ministerstvom ostavko; Crispija obdolžujejo, da ni hotel skleniti mira z Abesinci, in da zato je odgovoren, je tudi res.

Zidovska financija se uže dalj časa bavi tudi z ital. vojno afrikansko, ker vidi, da gredo milijoni, a vojni le ni še konca. Evropski listi pa pretresajo, koliko je Italija še vredna za trozvezo. Nekateri uže trdé, da Italija izgine iz vrste velevlastij, in potem tudi ne bode imela za trozvezo poprejšnjega pomena. Tudi nasvetujejo drugačne zveze; najbrže z Anglijo, da bi toliko laže zmanjšali sedanjí vpliv politike ruske na Balkanu in v Aziji.

„Alldeutsch“ Jedna pesem v smislu Pangermanije pričena takó-le: „Ein Reich von Nordmeer bis zum Strand der adriatischen Fluth. Ein schönes, deutsches Vaterland und deutscher Heldenmuth, Ein Reich allein soll es sein!“ . . .

Najnovješi škandal v slovenskem slovstvu. Znano je, s kako bahačasto emfazo je „Učit. Tovariš“ klical na boj proti „Lj. Zvonu“ zaradi par vrstic dozdevnega smešenja učiteljskega stanu. — Mislili smo tedaj, da ima „Učit. Tovariš“ res Bog vé kako samozavest in prepričanje o vzvišenosti učiteljstva. — A baš ta list dokazal je toliko servilnost in onomoglost, da je res sramotno. — Prišel je letos priobčevati mediciničen spis iz peresa g. Borštnika. V nadaljevanju omenil je ta tudi, da imajo razne hudobije dostikrat izvor v ne-normalnostih možganov, da imajo razni hudodelci svoje posebnosti na lobanji, in da učitelj ne sme soditi vseh otrok po jednem kopitu, temveč prilagoditi vzgojo naravnim posebnostim posamičnikov. — Pobožni „Slovenec“ je takoj v tem zavohal bezbožnost in frama-zonstvo, in „Učit. Tov.“ je na samo „Slovenčevo“ zabavljico takoj ustavil nadaljevanje spisa. — Omenjene trditve so od učenjakov pripoznane; slavni profesor Dunajskega vseučilišča, vit. Hofmann, je nedavno v javnem predavanju povdarjal potrebo, da se pri nauku

ozira na fizično nenormalne otroke; vse pobožno nasprotje „Slovenčevu“ tu ne pomaga proti faktumu; „Učit. Tov.“ moral bi torej biti vsaj toliko pogumen, da bi nadaljeval in dokončal spis, kateri je vsprejel, — vsaj bi bil lahko priobčil tudi polemiko proti njemu. — A na samo nasprotno „Slovenčevu“ udal se je brez vsega pomišljenja. Gotovo mu latinizatorji pripoznajo „laudabiliter se subjicit“; a vprašanje je, ali človek, ki ima toliko vsposobljenja za lakajstvo, res sme govoriti o ugledu svojem in svojih tovarišev?

Medicus.

V pustni torek priredil je v Ronacherjevi dvorani ženski zbor Slovanskega pevskega društva na Dunaju pod pokroviteljstvom grofa Harracha sijajno plesno zabavo: „slovanski kostumni venček“; pri katerem so krasne narodne noše in značilni slovanski plesi vzbujali obče občudovanje.

V Pragi dosegla je nova Fibichova opera „Hedij“ najsijajnejši uspeh. Tudi nemški strokovni listi so polni hvale o tem glasbenem delu ter priznavajo njeno dovršeno vprizoritev v „Narod. gledališču“.

V Levovu umrl je poljski skladatelj in profesor na konservatoriju, Vladislav Wszelaczynski. Bil je tudi cenjen glasbeni pisatelj, zlasti priznava se njegov životopis Chopinov in studija „Mickiewicz v glasbi“.

Kakor smo že poročali, priredi „Glasbena Matica“ na Dunaju dva koncerta. V „Neue freie Presse“ objavljeni program obsega skoro izključno skladbe čeških glasbenikov. Priznavamo sicer njih veliko vrednost, a želeli bi, da se vsaj jedna novejša slovenska skladba stavi na vsopred in tako pokaže Dunajčanom kaj lastnega. Nadejamo se, da se ugodí tej opravičeni želji.

V Petrogradu umrl je najstarejši ruski pisatelj, „zapadnjak“ Vladimir Rafaelevič Zotov, roj 1821.

Ženstvo. Koncem prvega tečaja je bilo na Zagrebski viši dekliški šoli 263 rednih učenk. 138 jih je dobilo odliko, 121 prvi red, 5 nezadostno, 1 ni bila klasifikovana. Poleg teh bilo je 18 izrednih učenk.

Nekdaj slavljena ruska dvorna operna pevka Darja Mihajlovna Leonova umrla je v Petrogradu. Rojena je bila 1835 in nastopila prvič kot 16 letno dekle v Glinkovi operi „Žizn za carja“. Da se popolni, prebivala je v Berlinu in Parizu, 1861 se vrnila v domovino in bila do 1873 na Petrograjski operi.

Nedavno umrla je v Proticelju Petronja Bilbija, ki je v novi bosenski zgodovini igrala znatno vlogo. S svojim možem Ilijem zasnovala je vstanek v Bosni in se 1874—78 večkrat borila skupej z vstaši. Turška vlada razpisala je veliko ceno na njeno glavo. Dve leti je neprestano živela v gorah in gozdih in budila kristijane na vstanek. Prenela je mnogo muk in neprilik. Rodom bila je iz Banje-luke in dočakala 46. leto.

Služba guvernerja na otoku Vight poverjena je princezi Beatrici, kot naslednici svojega umrlega soproga, princa Henrika Battenberga.

Novi Pražki „Ženski obzor“ donša v prvi št. članke o ženskem studiju, o ženah v starem veku, novelističen spis, socijalni in politični pregled, oceno knjig itd.

KNJIŽEVNOST.

Zabavna knjižnica za slovensko mladino. Ureduje in izdaje Anton Kosi, učitelj v Središču na spodnjem Štajerskem. V. Zvezek. Samozaložba. Cena 15 novčičev. — Tudi ta snopič prinaša mladini, pa tudi odraslim ljudem dokaj raznovrstne zanimive stvarine. Na prvem mestu je slika in življenjepis pok. Josipa Freuensfelda. Na to se vrste povestice, legende, basni, pesnice, poučna črtica o svinčniku (spisal prof. Koprivnik), izreki, pametnice, smešnice i. t. d. Čisti dohodek je namenjen družbi sv. Cirila in Metoda, dobiva se pri izdavalstvu v Središču (Polstrau). Podjetje je priporočila vredno. Z—1.

Hrvatsko društvo za umetnost in umetni obrt v Zagrebu razpošilja svojim članom serijo slik domačih umetnikov: „Iz hrvat. narodne umetniške izložbe v Zagrebu 1894/5“. — Članarina za člane je 10 gld., za prispevatelje 5 gld. (ti ne smejo brezplačno pohajati izložb, ne morejo glasovati, predlagati in voliti v skupščini, ter imajo pravico le na izžrebanje umetnin manje vrednosti). Letne premije dobivajo oboji.

„SLOVANSKI SVET“ izhaja v 5., 15. in 25. dan vsakega meseca, in sicer na 12 straneh. Stoji za vse leto gld. 5, pol leta gld. 2.50, četrt leta gld. 1.25. — Za učitelje, učiteljice in dijake za vse leto 4, za pol leta 2 in za četrt leta 1 gld. — Posamične številke se razpošiljajo po 16 kr. — *Zunaj Avstro-Ogerske* na leto 6 gld. 50 kr. — Inserate sprejema upravništvo. — Naročnina, reklamacije in vsakovrstna pisma naj se pošiljajo F. Podgorniku na Dunaj (Wien), VII Hofstallstrasse Nr. 5.

Izdajatelj, lastnik in odgovorni urednik: **Fran Podgornik.** — Tisk tiskarne J. N. Vernay.

Kakor drugod, pojavljajo se tudi na Ruskem v literarni smeri „simbolisti“ in „dekadenti“. Na „malem gledališču“ v Petrogradu vprizorili so Maeterlinckovo „Skrivnosti duše“. — Polonský v obče ne priznava dekadentev kot umetnikov; ker pesništvo, ki je nerazumno, ni umetniško delo, Tolstoj pa meni, da bi jih kritiki ne smeli prezirati ali smešiti; saj se je ta smer pojavila uže povsod drugod. Ločiti pa je treba prave od nepravih, ki so nevarni. Tudi on pogrša originalnih in novih mislij pri tem stremljenju.

„Popis plemiča, proglašenih na saboru kralj. Hrvatske, Slavonije i Dalmacije 1557—1848.“ Zbral dr. J. Bojničić. Zapisnik kakih 700 plemskih rodbin; pisec meni, da je to samo tretjina vseh plemičev, ker se mnogi niso dali razglasiti.

„Starohrvatska Prosvjeta“ prinaša v 4. zv. 1885 med drugimi zanimivimi sestavki: starohrv. groblje s polzrušeno cerkvijo spasi-telja v Cetini (nadaljev) od Fra Luigija Marun. — Starobosanski napisi v Bosni in Hercegovini od V. Vukasovića. — Starinska cerk-vica na otoku Lastavu od Fr. Radića. — Izvestja hrv. starinarskega društva itd.

„Hercezi svetoga Save“. 50 let hercegovske zgodovine, sp. B. Poparić. Ponatis iz gimnaz. izvestja Spletskega. — Studija mladega duhovnika profesorja.

„Naše doba“ prinaša v 5 št. razun nadaljevanj književnih studij „o naši novejši poeziji politiški“ in „o Zolovem realizmu“ — studijo „voda in narodno gospodarstvo“, — razglede politiške, socijalne, narodogospodarske in časopiške.

„Osveta“, sn. 3. obsega m. dr. „Naše nepremožene rukopisy“ — „Bohuslav Šulek“ — „Chorvátské národní divadlo“.

„Trenutak“. Prvo poglavje balkanske misli. Knjižica obsega zbirko razprav, o katerih hočemo več spregovoriti prilično. Od istega pisca (Ild Bogdanova) izšla je: „Spor izmedju Srba i Hrvata“ ter izide v kratkem: „Balkanizam i balkanska misao kroz vjekove“. — Zaloga Schönfeldove knjigarne v Zadru.

Listnica uredništva. Tudi to pot je bilo treba odložiti nekaj sestavkov. Kmalu začnemo priobčevati veči spis: „Naši knjižni grehi“, na kateri opozarjamo sosebno mladi naraščaj. — Ruske pesni in rusko nevezano besedo bomo odslej priobčevali z akcentom.

Upravništvo naše ima še vseh letnikov „Sl. Sveta“ po nekaj iztisov na prodaj, in sicer lanski letnik po 3 gld., prejšnje letnike pa po 2 gld. 50 kr. Tisti, ki želé dobiti 1. del Dimitrijevičeve ruske slovnice po 1 gld. 20 kr., naj se kmalu oglašé.

Prosimo vljudno, da zaostavši naročniki kmalu poravnajo svoj dolg.

☛ Somišljenikom in prijateljem našega lista priporočamo, da širijo med rojaki „Slov. Svet“.

Založba L. SCHWENTNER-jeve knjigarne v Brežicah (Rann a. d. Save)

je doslej izdala in ima na prodaj naslednja glasbena dela:

1. Mešiček Jos., „Venec slovenskih pesnj“ za citre II. natis . . .	gld. —.70
2. Slovenski citrar št. 1, Mešiček Jos., Narodna koračnica. —	.40
3. „2. Koželjski Fr. S., „Navasi“, fantazija —	.45
4. Koželjski Fr. S., „Poduk v igranju na citrah“ I. zvezek 1.50	
a) Hoffmeister K., „Podoknica iz Teharskih plemičev“ za klavir . . .	— .50
b) Hoffmeister K., „Pesmi za visoki glas“ s spremle-vanjem klavirja . . .	— .75
c) Volarič H., op. 9, „Zvezdica“, polka mazurka za klavir —	.45
d) Hoffmeister K., „Trije jahaci“, melodram za klavir . . .	— .50
e) Parma Viktor, „Pozdrav Gorenjskej“, valček za klavir. 1.—	
- Omenjamo, da „Poduk v igr. na citrah“ izide v 4 zvezkih.